

TAĞUTUN SİLAHI OLARAK FAİZ

Tağutların hedef ve amaçlarını çeşitli iktisadî araçlar olmaksızın gerçekleştirmeleri söz konusu değildir. Faiz, tarih boyunca insanları yönetme, sömürme ve tahakküm altına alma konusunda sihirli bir değnek gibi kullanılmıştır.

I. Giriş

Arapça bir kelime olan “riba”, sözlükte “artma”, “fazla olma” ve “nema” gibi anlamlara gelir.^[1] Türkçedeki karşılığı faizdir. İstilah olarak ise borç akdinde şart koşulan fazlalıktır. Toplumun zayıf kesimine zararı ve genel iktisadî hayata olumsuz etkisi olan faiz İslâm’da kesin olarak haram kılınmıştır.

Tağut kelimesinin müzekker, müennes, tekil ve cemisi aynı şekilde olup, “fe’alut” veznindedir. Allah Teâlâ dışında kendisine ibadet edilen şeytanlar vs. gibi sapkınlığa sevk edip yönlendirmede ileri gelenlerin tamamına taşut denir. Bazen taşut bir kişi de olabilir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

يُرِيدُونَ أَن يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ

Hem de o Tağutun önünde yargılanmak istiyorlar. Oysa bunlara, onları tanımama emri verilmiştir.^[2]

Bazen de birden fazla olabilir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ

Kendilerini doğrulara kapatanların en yakınları (velileri) ise taşkınlık edenlerdir.^[3]

Tağut, cinlerden olabileceği gibi insanlardan da olabilir.^[4] Şeytan da aşırılığı sebebiyle taşut olarak isimlendirildiği gibi zulmü, belirli bir sınırı aşan her türlü insan da böyle bilinir. Kur’ân, başta Firavun, Karun ve Heman olmak üzere çeşitli taşut örneklerini zikrederek onların bilhassa mallarıyla övünmelerinden bahsetmektedir.^[5] Nitekim taşutlar, halkı yönetme ve istedikleri gibi yönlendirme noktasında mal ve mülkü önemli bir araç olarak kullanırlar. Firavun ile ilgili şöyle buyurulmaktadır:

وَبَادِيَ فِرْعَوْنَ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ

Firavun, kavmine şöyle seslendi: “Ey kavmim! Mısır’ın hükümrancılığı bende değil mi? Bu ırmaklar ayağımın altından akıyorlar mı? Görmüyor musunuz?”^[6]

Tağut, bazen bir işi yapan şahıs olabileceği gibi bir yetkili, devlet başkanı, itibari değeri olan bir kurum, müessese, banka-finansal kurumlar hatta din adamı veya dinî bir müessese de olabilir.

II. Tağut ve faiz arasındaki ilişki

Tağut ile faiz arasında yakın ve ayrılmaz bir ilişki vardır.

Tağutların hedef ve amaçlarını çeşitli iktisadî araçlar olmaksızın gerçekleştirmeleri söz konusu değildir. Onlar yoluyla insanların yaşayışlarına müdahale ederek tahakküme güç yetirebilirler. Faiz, tarih boyunca insanları yönetme, sömürme ve tahakküm altına alma konusunda sihirli bir değnek gibi kullanılmış, bu yolla insanların malları herhangi bir çaba, tehlike ve riske girmeden gasp edilmiştir. Bu yönüyle faiz yüzyıllar boyunca iyilerle kötüler, zalimlerle mazlumlar arasında bir tartışma ve çatışma konusu olarak devam edegelmiştir. Firavun gibi zorba ve zalim yöneticiler faizi hükümlerini sağlama ve insanları köleleştirmeyi sistemli hale getirerek insanlar arasında uygulamak için yerine ve zamanına göre farklılık arz etse de çeşitli oranlar belirlenmiştir.^[7] Sümerler, Asurlular ve Yunanlılar da benzer oranlar belirlemişlerdir.

Cahiliye Arapları faizli malın Kabe hizmetlerinde kullanılmasına izin vermezlerdi.

Faizin günümüzde mevcudiyetine karşın her asırda insanları iyilik ve faziletten yana kötüyeye karşı yönlendirenler var olagelmıştır. Eski Çağ filozoflarından yönlendirenler olmuştur. Aristo ve Platon bunlardan olup örneğin Platon fayda karşılığında borç verilmesini ne-

yetmiştir.^[8] Aristo da aynı şekilde oranı ne olursa olsun bu faydayı doğal olmayan bir kazanç olarak görür. O'na göre paranın sahibinin herhangi bir ticari iş ve sorumluluk yüklenmeden sadece para üzerinden para elde etmesi makul bir davranış değildir. Bu konuda, "Para parayı üretmez" ifadesiyle gerçek anlamda elde edilecek gelirlerin ticaret, üretim, ziraat ve hayvanların artması yoluyla veya çeşitli üretim vasıtalarının kullanılmasıyla fazladan bir kazanç elde edileceğini kasteder.^[9]

Araplar da İslâm'dan önce Cahiliye döneminde faizi biliyorlar ve faizli işlemlerde bulunuyorlardı. Cahiliye uygulamasıyla ilgili şöyle nakledilir: *Cahiliye döneminde faiz ilişkisi bir adamın başka bir adama belirli bir vade karşılığında borcu olması ve onun da borçluya borcunun dolmasıyla 'ödeyecek misin? Yoksa miktarda artırımda bulunacak mısın?' demesi şeklinde olurdu. Bu durumda borçlu ya öder ya da yeni bir vade karşılığında ödenecek miktarda artırımda bulunulurdu.*^[10] Bazen de borcun faiz yoluyla bu şekilde birleşik olarak artmasıyla borçlunun köleleştirilmesi veya çocuklarından birisini borcun ödenmesine mukabil vermesiyle sonuçlanırdı. Bundan dolayı faiz, köleleştirmenin önemli sebeplerinden birisi olarak bilinir.

Cahiliye dönemindeki faizli muamelelerin varlığına karşın Araplar faizin kötülüğünü ve haram bir kazanç olduğunu bilirlerdi. Örneğin faizli malın Kâbe hizmetlerinde kullanılmasına izin vermezlerdi. Cahiliye döneminde kâbenin yeniden inşası esnasında katkıda bulunacaklara şöyle dendiği kaydedilir: *Ey Kureyş topluluğu! Bu binanın yapılışına sadece temiz kazançlarınızı dâhil edin. Faiz alış veriş veya gasp edilmiş mal dâhil olmasın*^[11] Bu da

faizin, Cahiliye döneminde insanların, kötü bir muamele olarak görülmesi konusunda ittifaklarını gösteren en büyük delilidir.

III. Yahudilerin faizle ilişkisi

Allah'ın insanlara bir hidayet, nur ve rehber olarak indirdiği Tevrat da faizi açık bir şekilde haram kılmıştır.^[12] Fakat Yahudi din adamları, faizin haramlığının insanlar üzerindeki tahakküm ve yaşamlarına müdahale imkânını ellerinden alacağını görerek, nassı sadece Yahudilerden faiz alınmasının haram olduğu şeklinde tahrif etmişlerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

وَمَنْ أَهْلَ الْكِتَابِ مَنْ إِذْ تَأْمَنُهُ بِقِطَارٍ يُؤَدُّ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِذْ تَأْمَنُهُ بَدِينَارٍ لَا يُؤَدُّ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ فَإِنَّمَا ذَلِكَ بَأْنَهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Kitap ehli arasında öyleleri vardır ki, bir hazine emanet etsen onu sana geri verir. Öyleleri de vardır ki, bir dinar emanet etsen, tepesine binmedikçe geri vermez. Onların böyle yapmaları: “Şu kör cahillere karşı sorumluluğumuz yoktur” demelerinden dolayıdır. Onlar bu yalanı Allah’a karşı, bile bile söylerler.^[13] Hiç şüphesiz bu durum Allah'ın dinine bir ihanettir. Bundan maksat da başkalarının sahip olduklarını alabilmektir. Daha sonra faizli muamelelerin alanını genişleterek sadece faizli işlemlerde bulunur oldular ve tüm dünyada genel bir iktisadî sistem olacak şekilde genişlettiler. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّت لَّهُمْ وَبِضْيَاهِمِ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا. وَأَخَذِهِمُ الرَّبُّ وَقَدْ نُهِوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Yahudilerin yanlış tutum ve davranışları sebebiyle onlara helal kılınmış temiz şeyleri haram kıldık. Çünkü onlar birçok kimseyi Allah yolundan engellerler. Kendilerine yasak edildiği halde faiz alırlar ve insanların mallarını batıl yollarla yerler. Onların kâfir olanlarına elem verici bir azap hazırlamışızdır.^[14]

IV. Faizi helal kabul edenlerin delilleri

Faizcilerin arkasında saklandıkları çeşitli argümanlar bulunmakta olup bunlardan birisi de faizin alış verişe benzediği iddiasıdır. Bu konuda Allah Teâlâ şöyle buyurur:

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ

الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Faiz yiyenler, şeytanın aklını çeldiği kimsenin davranışından farklı davranış göstermezler. Bu onların ‘alım satım, tıpkı faizli işlem gibidir’ demeleri yüzündendir. Allah alım-satımı helâl, faizli işlemi haram kılmıştır. Kime Rabbinden (Sahibinden) bir uyarı ulaşır da ona hemen uyarsa daha önce aldıkları kendindedir. Onun işi Allah’a aittir. Kim de devam ederse, onlar cehennem ahalisidir; orada ölümsüz olacaklardır.^[15]

Avrupa devletlerinin, İslâm ülkelerine faizli kredi vermelerinin açık ve gerçek sebebi onların işlerine müdahale etme istekleridir.

Alış verişini faize benzetmekle birlikte, bu görüşte olanlar alış verişin faizle aynı olmadığını da bilirler. Faiz, fazlalığın şart koşulduğu borç (karz) ilişkisidir. Alış veriş ise, bir malın aynına belirli bir bedel (ivaz) mukabilinde sahip olmaktır. İkisi birbirinden farklıdır. Bundan dolayı Allah Teâlâ faizi helal kabul edenleri “şeytanın aklını çeldiği kimseler” olarak nitelendirir. Yaptıkları işin boyutunu bilmelerine rağmen ısrar etmektedirler. Herhangi bir karşılık ve çalışma olmaksızın kazanç elde etmektir. Temiz insan fitratı haksız yere başkasının malını yemeyi hoş görmez. Fakat heva ve hevesi kendisine üstün gelecek tüm çelişkilerine ve fitratına aykırı olmasına karşın faiz yemeyi dünya sevgisi sebebiyle devam ettirir. Bu durumda faiz yiyen kişi, “şeytanın aklını çeldiği kişi” gibi davranmış olur. Bunun bir örneği de yaptığının kötü ve yanlış olduğunu bilen bir kişinin sırf heva ve hevesine uyarak ve fitratını ezerek hırsızlık yapmasıdır.

V. Din adamları ve faiz

Tağutlar, yaptıkları hataları din adamları yoluyla meşurlaştırmak isterler. Öyle ki din adamları onların yaptıkları bu günahları süsler. Çünkü din adamları, bu yanlışların insanların geneli tarafından benimsenmesi ve onların, yöneticinin istemesi sebebiyle ikna edilmesi açısından daha muktedirlerdir. Nitekim Allah Teâlâ, din adamları

rının insanların mallarının bâtil yollarla yenmesindeki rolleriyle ilgili şöyle buyurur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَخْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيُضِدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ
وَالْفِضَّةَ وَلَا يَتَّقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ. يَوْمَ يُحْمَى
عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتَكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وظُهُورُهُمْ هَذَا مَا
كَتَبْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَدُونُوا مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

**Müminler! Bilginlerin ve din adamlarının birçoğu hal-
kın mallarını haksız yolla yer ve onları Allah'ın yolun-
dan engellerler. Altını ve gümüşü kasalarda saklayıp
da Allah yolunda infak etmeyenleri can yakıcı bir azap
ile müjdele. O alevli ateş içinde kızdırılarak bunlarla
alınlarının, sırtlarının ve yanlarının dağlanacağı gün
şöyle denecektir. "İşte kendiniz için sakladıklarınız!..
Sakladıklarınızın tadına varın bakalım."**^[16]

Bazı insanlar ise faizin helal görülmesinin gayrimüs-
limlere has olduğunu zanneder. Fakat günümüz İslâm
âlimleri arasında da açıkça banka faizini, "fayda" ve
"nema" şeklinde helal kabul edenler bulunmaktadır.
Örnek olarak meşhur Muhammed Seyyid et-Tentavi'nin
fetvalarına bakmak yeterlidir.

VI. Faizin 19. Yüzyılda ve 20. Yüzyılın başlarında sömürge aracı olması

Avrupa devletlerinin, İslâm ülkelerine faizli kredi verme-
lerinin açık ve gerçek sebebi onların işlerine müdahale
etme istekleridir. Onlar, artık para yoluyla yapılan savaş-
ların silahlarla yapılandan daha başarılı olduğunu biliyor-
lar. Bu yöntemle birçok İslâm ülkesine malî ve siyasî yön-
den hâkim olabilmişlerdir. Örneğin İngiltere, Hindistan'a
çeşitli askeri yollar ve faizli kredi verme yoluyla doğrudan
müdahale etme imkânı bulabilmiştir.^[17]

Osmanlı devletinin yıkılışı sürecinde devletin aldığı faizli
kredilerin rolü büyüktür.^[18] Nitekim Osmanlı devleti,
son dönemlerinde Avrupa devletlerinden herhangi bir
gerçek değeri olmayan banknotlar yoluyla faizli borç al-
mayı alışkanlık haline getirmiştir. Daha sonra ise devlet,
oluşan faizlere ilave olarak bu borcu altın ve gümüş gibi
gerçek paralar yoluyla ödemeye çalışmıştır. Nitekim bu
borçlar daha sonra Osmanlı devletine büyük yük halin-
e gelmiş ve hazine artık bunları ödeyemeyecek duru-
ma geldiğinden dolayı borçların ödenmesiyle ilgili Batılı
devletler tarafından "Duyûn-u Umûmiyye" müessesesi
kurulmuştur.^[19]

VII. Yeni bir tağut silahı olarak dünya bankası

Modern dönemde, maddî ve beşerî külfet ve masrafları
faydalarından fazla olduğundan doğrudan müdahaleler
hoş görülmemektedir. Bundan dolayı siyasî ve iktisadî
hükümlerlik aletlerinin yenilenmesine ihtiyaç duyul-
muştur. İktisadî hükümlerlik çerçevesinde Uluslararası
Para Fonu (IMF) başta olmak üzere çeşitli uluslararası
para merkezleri kurulmuştur.^[20] Öyle ki, bunlara da
daha önce sömürgelere hâkim olan güçler sahip olup
bu dünya bankası geliştirmekte olan ülkeleri zengin geliş-
miş ülkelere bağımlı kılmada yeni bir araç oldu. Şöyle
ki faizli krediler verilirken belirli şartlarla verilmektedir.
Fakir ülkenin ödemesi gereken borçlar da faizler ve yeni
borçlarla birlikte zamanla daha da katlanmaktadır.

Fakir ülkeler, aldıkları borcu vadesinde ödemekten aciz
kaldıklarında, IMF başta olmak üzere büyük para ve fi-
nans çevreleri "kemer sıkma" ve "kurtarma paketleri"
adları altında müdahale ederek bir dizi yeni şart ve va-
atlarla yeniden faiz ve borç yükü altında bırakılmaktadır.
Ülkelere iktisadî ve siyasî açıdan doğrudan veya dolaylı
müdahale imkânıyla birlikte kemer sıkma ve israftan
kaçınma adları altında vatandaşlara yönelik hizmet ve
yatırımlar azaltılarak, ülke kaynakları çok uluslu şir-
ket ve finans kurumlarına açık hale getirilmektedir.^[21]
Buradaki çok ulusluluk ve farklı ülkelere tabiiyet de bir
aldatmaca içermektedir. İncelendiğinde bunların tama-
mına yakınının dünyada bilinen belirli ailelere ait olduğu
ve AB ve ABD menşeli oldukları görülür.

Zor iktisadî şartlarının neticesi olarak Yunanistan birçok defa IMF başta olmak üzere çeşitli finans kurumlarından aldığı borçları ödemede zorluk yaşamıştır. Böylece borçları büyük derecede katlanarak artmış ve netice olarak borçlarını ödeyemeyecek ve iktisadî hayatını döndüremeyecek hale gelmiştir. Bu iktisadî buhrandan çıkma maksadıyla başta üyesi bulunduğu AB olmak üzere çeşitli müttefiklerinden yardım istemiştir. Fakat AB, Yunanistan'ı daha zor durumda bırakacak ve küçük duruma düşürecek daha ağır şartlar ileri sürmüştür. Bu da hükümeti bu zor şartları reddetmek maksadıyla geçen yıl gensoru yapmaya zorlamıştır. Fakat bu durumda onları bu çıkılmaz halden kurtarmamıştır. Netice olarak borç altındaki fakir ülke ve milletler bu uluslararası kanunlar ve yürürlükteki faiz sistemi devam ettiği müddetçe sıkıntı altında kalmaya devam edeceklerdir.

VIII. Faiz: İki tarafı keskin kılıç

Özellikle toplumun zayıf kesimine büyük zararları olan faizli borçların/kredilerin zararlarından bahsedildi. Burada da kısaca faizciler/faizli müesseselerin kredi verecek kimse bulamamalarına değineceğiz. Çoğu zaman faizli kredi verenler, kredi verecekleri kimse bulamazlar. Uygun kredi verme fırsatı yakalamak için biriktirirler. Şüpheli yok ki bu durum malı hapsedmek ve iktisadî hayata girmesine engel olmaktır. Netice olarak da piyasada büyük bir durgunluk ve daralma meydana gelir. Nitekim bu duruma düşülmemesi konusunda Allah tarafından bir uyarı bulunmaktadır:

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ
بِعَذَابِ أَلِيمٍ

Altını ve gümüşü kasalarda saklayıp da Allah yolunda infak etmeyenleri can yakıcı bir azap ile müjdele!^[22]

IX. Faize Kur'ân'ın alternatifi: Zekât

Kur'ân topluma ve iktisadî hayata büyük zararları olan faize karşı alternatif olarak zekâtı önermektedir. Faiz sistemine mukabil, en güzel surette adaletin gerçekleştirileceği en güzel örnektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبِّا لِيُرَبُّوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرَبُّوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ
مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ

İnsanların malları içinde artsın diye faize verdiğiniz şey (borç) Allah'ın yanında artmaz. Allah'ın rızasını isteyerek verdiğiniz zekâta gelince; kat kat artırırlar zekât verenlerdir.^[23]

Ayetten görüldüğü üzere faiz sistemi, herhangi bir temel üzerinde bulunmamakta, fasit dairevi bir niteliktedir. Nitekim faiz veren kişi malını başkasına verir fakat buradan malını reel sektörde değerlendirme amacını taşımaz, borçlunun aldığı bu krediyle ne yaptığıyla ilgilenmez. Temel amacı, verdiği borcun belirli fazlalıkla kendisine dönmesidir. Faizli krediyi de daha çok ihtiyaç sahiplerinin aldığı bilinen bir gerçektir. Genellikle aldığı krediyi, şahsî nafakası için harcar ve borcunu ödeme gücü bulamayacağı bir boşluğa düşer. Böylece belirli bir vade sonunda ödemesi gereken borcu daha da katlanmış olur.

Zekât ise, belirli bir miktardaki mala belirli oranda ve üzerinden bir yıl süre geçtikten sonra gerekir. İster bu mal ticaret malı, tarım ürünü olsun isterse potansiyel olarak nema özelliği bulunan altın ve para olsun. Duran altın ve para gibi mallardan zekât gerekmesi bunların piyasaya sürülmesine yol açacak ve kendilerinin bizzat bu malları işletmesine veya emek-sermaye ortaklıkları olan mudarebe gibi ortaklıklar kurmasına neden olacaktır. Her iki durumda da mal sahibi bir çaba ve gayret göstermiş olacaktır. Fakat faizle uğraşan ise herhangi bir emek ve çaba göstermediği gibi riske de girmemekte sadece anaparasına ilaveten alacağı faizle ilgilenmektedir. Her iki durum arasındaki fark üretim ve sonuçlarıyla ilişkisi açısından açıkça görülmektedir. Fakat zekâtan faydalanan kişi, bununla ihtiyacını giderecek, asli ihtiyaçlarını karşılamak için çarşı pazarda harcayacak, faiz korkusu olmaksızın küçük bir işletmeyle başlayarak bir iş kurabilecektir. Bu şekilde mal, ticari hayatın çeşitli safhalarında dolaşmaya devam edecek piyasayı canlandırarak yeni iş ve üretim imkânlarına sebep ola-

rak tüm insanlara faydalı olduğu gibi zekât verenlere de dolaylı olarak faydalı olacaktır. Bu zekâtın maddî olarak görülen malı artırmadır. Burada Allah'ın emrine uyan kişiye Allah'ın yardım edeceğini ve onu hayra yönlendireceğini, yeni imkânlar ve rızıklar vereceğini de unutmamak gerekir. Hiç şüphesiz bu durum Allah'ın dünyadaki artırmadır. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَتَتْ سَمْعًا سَابِلًا فِي كُلِّ سُبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Mallarını Allah yolunda harcayanların yaptığı iş, toprağa bir buğday tanesi atmaya benzer. On tane yedi başak birtirmiştir. Her başakta yüz tane vardır. Allah, dilediğine kat kat verir. Allah'ın imkânları genişdir, her şeyi bilir.^[24]

X. Faizli işlemin Allah ve Resûlüne savaş ilanı olması

Allah Teâlâ daha önce de zikrettiğimiz faizle ilgili ayette **Bunu yapmadınız mı bilin ki; Allah'a ve Elçisine karşı savaş halindesiniz**^[25] şeklinde buyurarak faizli işlemlerde bulunanların savaş açmış olacaklarını belirtmektedir.

Allah'ın yeryüzündeki yaşama ilişkin koyduğu kuralları geçersiz kılmaya da bozmaya yönelik çabalar hiç şüphesiz

bir çeşit savaştır. Faiz insanı ve insanla ilişkili olan şeyleri yok etmekte, toplumsal bünyeyi ifsat etmekte, toplumsal ilişkileri iyileştirmeye yönelik çabaların önünde engel olarak iktisadî dengeyi bozulmasına sebebiyet vermektedir. Toplumdaki orta tabakayı azaltarak fakirlerle zenginler arasındaki uçurumu derinleştirmektedir. Toplumda kaosu artırmakta, toplumsal emniyet ve güveni azaltmaktadır. Suçluların artmasıyla bir süre sonra toplumdaki suç oranları da artacak ve bu şekilde tehlikelerin birbirini izlemesiyle de birçok yönden toplum tehlike içine girmiş olacaktır. Bu Allah Teâlâ'nın uyardığı, **Allah'a ve Elçisine karşı savaş** olup bu da Allah'ın faizli işlemleri helal kabul ederek uyulayan topluma karşı Allah'ın savaşının neticesidir.

Notlar

[1] İbn Manzur, *Lisânü'l-Arab*, "ربا" maddesi.

[2] Nisâ 4/60.

[3] Bakara 2/257.

[4] İbn Manzur, *Lisânü'l-Arab*, "تعو" maddesi.

[5] Kasas 28/78-79.

[6] Zührûf 43/51.

[7] Rıdvan, Ahmed Hasan, "Dirâse Târihiyye li-neş'eti'r-Ribâ", *Mecelletü'l-Bunûki'l-İslâmiyye*, 1985, nr. 61, s. 11.

[8] Refik el-Misrî, Masrafu't-Tenmiyeti'l-İslâmiyye: *Muhâvele Cedide fi beyâni hakikati'r-ribâ ve'l-fâide ve'l-bank*, 8. bs., Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1981, s. 90.

[9] Ebû Zehre, Muhammed, *Tahrîmü'r-ribâ: Tanzîmü'l-İktisâdî*, 2. bs., Divânu'l-matbûâti'l-Câmiyye, 1985, s. 27.

[10] el-Baci, Ebü'l-Velid Süleyman el-Kurtubi, *el-Müntekâ: Serhü'l-Muvatta*, 1. bs.,

Matbaatü's-saâde, 1332, V, s. 65.

[11] et-Taberî, Ebû Cafer, *Târihü'r-rusûl ve'l-mulûk*, 2. bs., Dârü't-turâs, Beyrut, 1387, II, s. 287.

[12] Levililer, 25/35, 36, 37, 38; Tesniye, 23/19, 20; Mezmurlar, 15/5; Hezekiel, 18/7-8.

[13] Âl-i İmrân 3/75.

[14] Nisâ 4/160-161.

[15] Bakara 2/275.

[16] Tevbe 9/34-35.

[17] el-Mecelletü'l-Menâr: Makâletü'l-Cuyûşü'l-garbiyye'l-maneviyye fi'l-futühât, I, s.299.299

[18] Bek Muhami, Muhammed Ferid, *Târihü'd-Devleti'l-Aliyyeti'l-Osmaniyye*, 1. bs., Dârü'n-Nefâis, Beyrut, 1981, s. 541.

[19] Bkz. Küçük Cevdet ve Ertüzün, Tefvik, "Düyün-ı Umûmiyye", DİA, 1994, X, s. 58-62.

[20] Uluslararası Para Fonu (IMF), 1944 yılında ABD'nin Bretton Woods şerhinde Birleşmiş Milletlere bağlı olarak ve Birleşmiş milletlerin 1945'te aldığı dünya iktisadi sistemini güçlendirmeye ilişkin kararına istinaden 1945'de kurularak 1947'de çalışmalara başlayan uluslararası bir kuruluştur. Merkezi Washington D.C.'de bulunmaktadır. 188 ülkenin üye olduğu bir teşkilattir.

[21] Bu konuda ayrıntılı bir makale için bkz. "http://www.aljazeera.net/knowledgegate/newsco/verage/2015/7/9/%"

[22] Tevbe 9/34.

[23] Rûm 30/39.

[24] Bakara 2/261.

[25] Bakara 2/278-279.